

Delat ledarskap – vad, varför & hur?

Att organisera ledningsfunktioner

Marianne Döös

28 mars 2019

AFA försäkring frukostseminarium

marianne.doos@edu.su.se

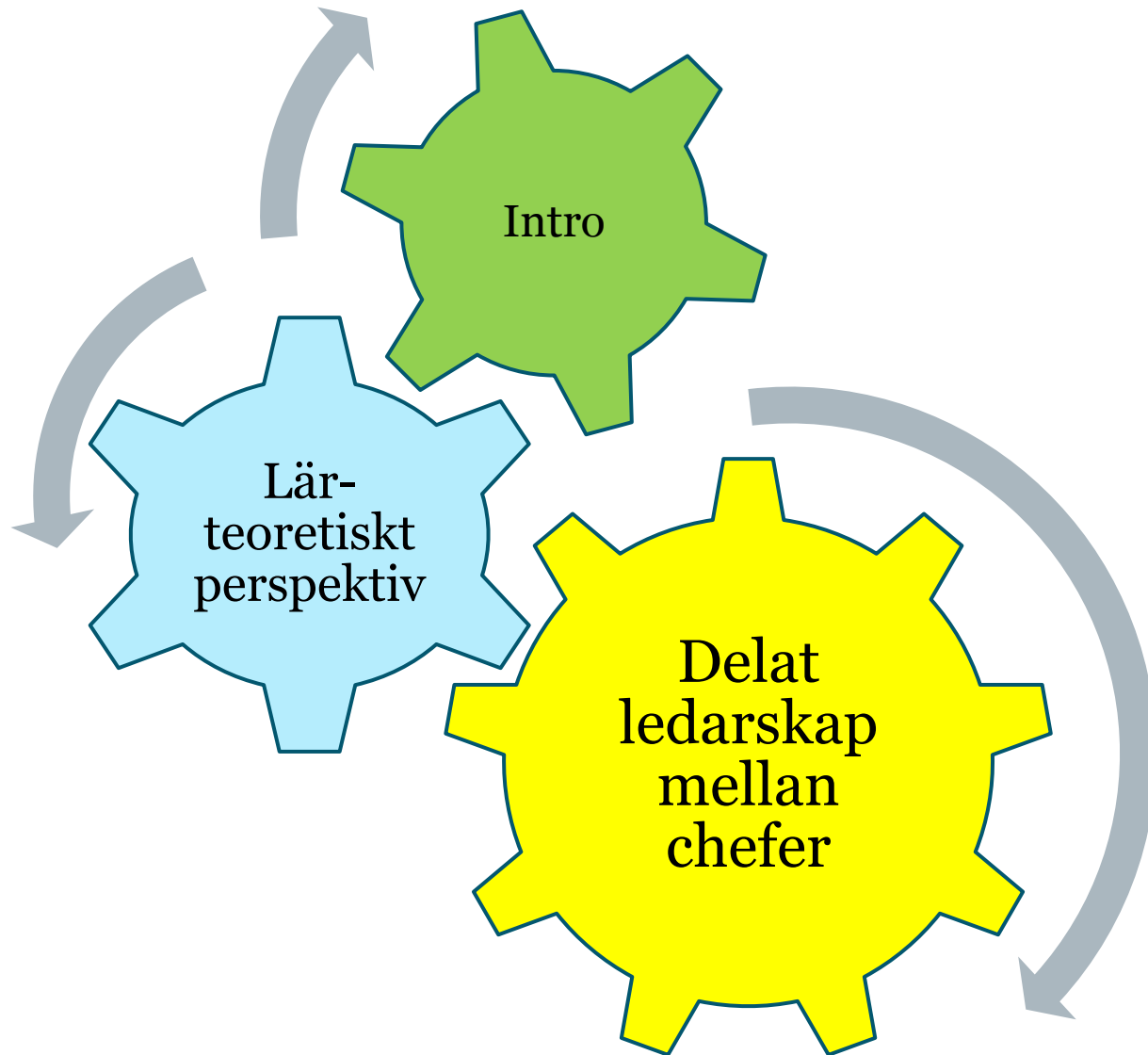
Stockholms
universitet

- Professor – Organisationspedagogik
- **Lärteoretiskt** perspektiv på ledarskap
- Tar utgångspunkt i egen forskning om delat ledarskap mellan chefer
- Funktionellt delat ledarskap – en modell för hållbart chefskap i skola och förskola?
(Finansierat av AFA försäkring)

Stockholms
universitet

Innehåll ...

**Vi lär i handling
när vi arbetar**

Ledarskap
beskrivs i forskningslitteraturen
i ökande omfattning
som kollektivt

Delat ledarskap mellan chefer

Potential

för chefer, medarbetare och verksamhet

Delat - ett lurigt ord

Det beror på!

Delat ledarskap mellan chefer

- allmän definition

... ett delande av arbetsuppgifter, ansvar och befogenheter bland formellt utsedda chefer med personal- och verksamhetsledande uppdrag. Det handlar om nära chefsarbeten.

(Döös, Wilhelmson & Backström , 2013, s. 12-13)

- Förtätning
- Gemensamt ansvarstagande för en organisation(sdel)

Vad är det chefer delar i delat ledarskap?

Tre perspektiv

1. Vad kännetecknar **upplevelsen**?
2. Vad är det för **organisatorisk enhet** man delar?
3. Vilka **former** finns det?

1. Upplevelseperspektivet

En bottenplatta med tre nödvändiga delar

- Inbördes **prestigelöshet**
- Ömsesidigt **förtroende**
- Gemensamma **värderingar** angående både vad man vill med verksamheten och hur man leder människor

Det fick vi jobba på

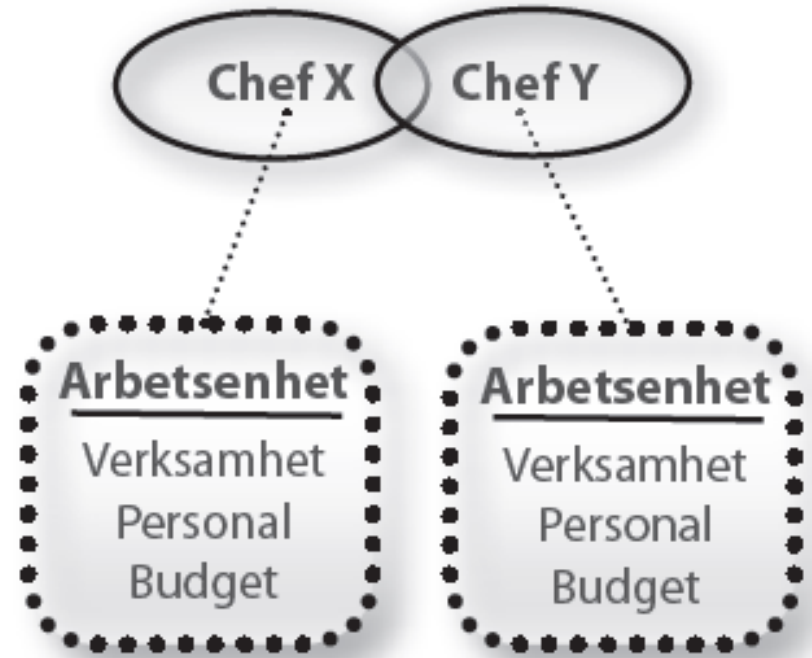
- Det har inte varit helt självklart att jobba ihop och bli ett team, utan det fick vi ju ändå jobba på
- Vi började bolla saker med varandra och såg fördelen av det, utifrån det så växte det fram en trojka.
- Det började med våra respektive kunskapsområden.
- X väldigt bra på att organisera, ekonomi, jädra koll.
Y har ett chefskap med sig som är lite starkare, en självklarhet i sitt chefskap som kanske inte jag har.
Jag har jättedjup kunskap om skola och jag är en djävul på att organisera saker och fundera.

2. Organisationsperspektivet

Chefer över vad?

Gemensam enhet
(Grundmodell 1)

Var sin enhet
(Grundmodell 2)

3. Formperspektivet

Delat ledarskap mellan chefer

Formellt likställt

Formell
underordning

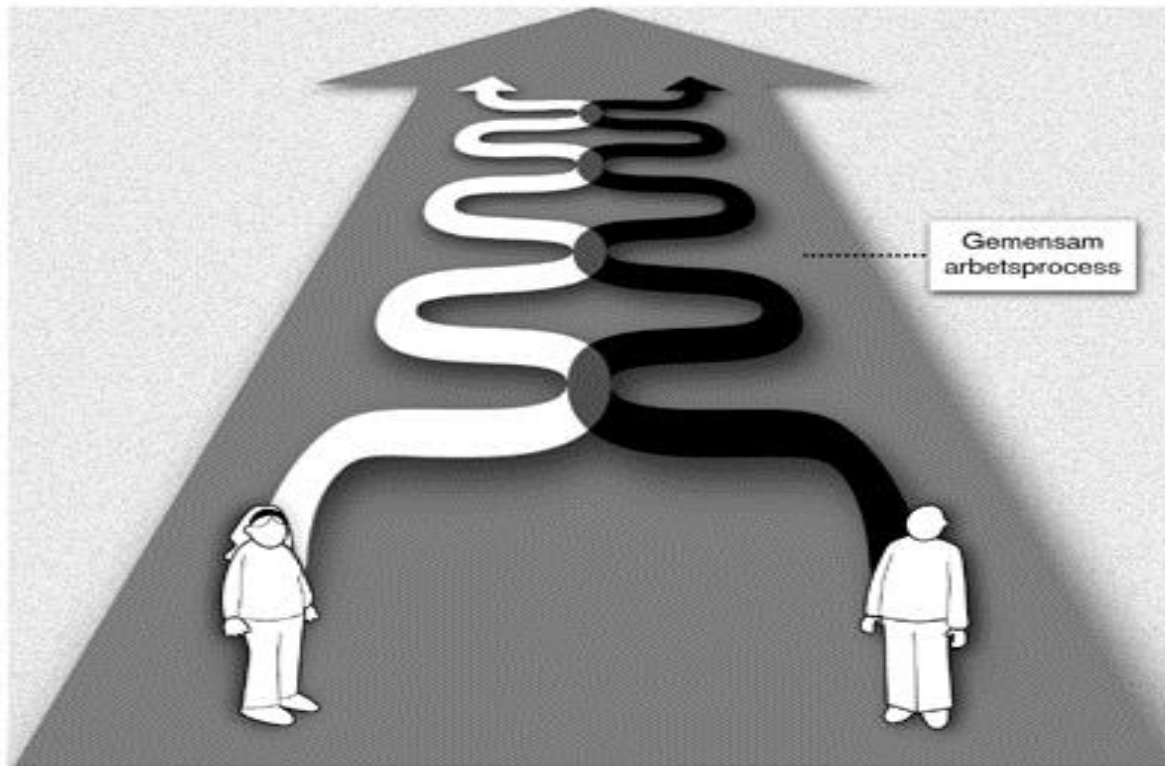
Samledarskap
Funktionellt delat
Horisontellt inviterat

Vertikalt inviterat

Två begrepp

- Kompetensbärande relationer byggs upp genom interaktion i arbetsuppgifter – relationerna bär **kompetens**
- Samarbetszon – de arbetsuppgifter där delande chefer med uppdelade mandat behöver samordna sig.
Både i sin **förståelse** av uppgifterna och i sitt praktiska **handlande**

Hur man samarbetar i samledarskap, växlar och varvar

Figur 2. Isär och ihop – ett ständigt växlande och varvande av arbetsuppgifter i en gemensam arbetsprocess.

När fler än tre sitter på samma stol - jämförelse med samledarskap i par

- Tydlig uppdelning nödvändig
- Annorlunda arbetsfördelningsprocesser
- Svårare att fatta beslut
- Grundförutsättningar som krävs tycks likartade (bottenplattan)
- Fler likheter, t.ex.:
ökad kompetens/kunskapsbank, klokare beslut, möjligheter att fördjupa sig, personlig utveckling, mkt kommunikation krävs & närhet

Källa: Döös, M., Vinell, H., & von Knorring, M. (2017). Going beyond “two-getherness”: Nurse managers’ experiences of working together in a leadership model where more than two share the same chair. *Intensive and Critical Care Nursing*. doi: 10.1016/j.iccn.2017.04.009

Hur uppstår
delat ledarskap?
&
Varför?

Allmänna förklaringar
Från chefer själva
Organisationer inför

Skäl till att dela ledarskap

enligt chefer själva

- Bättre kvalitet och lönsamhet
- Bättre beslut
- Mer tillgängliga
- Mår bra själva
- Roligare och mer nöjda

Funktionellt delat ledarskap
- infört i ett befintligt system

Att arbeta i funktionellt delat ledarskap

- + Effektivare, snabbare och grundligare
- + Mer pedagogiskt ledarskap
- + Uppdraget blir möjligt
- Men det fungerar inte alltid

Att införa och leda funktionellt delat ledarskap - **en förutsättning** och fyra svåra områden

- Lärande förhållningssätt och mod
- **Rekrytering**
- Ledningsgruppsmöten
- Likställdhet i praktiken
- Uthållighet

Delat ledarskap - en ledningsform som kräver och ger förutsättningar

- Samhällelig nivå
- Verksamhetsnivå
- Mellanmänsklig nivå

Några slutsatser från våra studier

- Stark känsla av gynnsamhet från delande chefer själva, där även medarbetare kan instämma
- Men inte alltid, misslyckanden och svårigheter hänger samman med:
  - ✓ Sprickor i bottenplattan - När ska man dra öronen åt sig?
  - ✓ Medarbetaroro i starten inte ovanlig
  - ✓ Infört uppifrån?
  - ✓ Uppdelning en fara som behöver hanteras medvetet
  - ✓ Uppdelning som möjlighet – styrkan i egna mandat?
  - ✓ När samarbetet inte syns för andra finns risk för otydlighet
  - ✓ Hälsosamt för cheferna – men var går antalsgränsen för täta samarbeten? Kanske vid 3?

Kommande antologi (april 2019)

Tack & slut för nu!

marianne.doos@edu.su.se

Länk till forskningsinfo:

<http://www.edu.su.se/rektors-och-skolledarskapsutbildning/relevant-forskning>

Några referenser - delat ledarskap

- Döös, M. (2015). Together as one: Shared leadership between managers. *International Journal of Business and Management*, 10(8), 46-58. doi: 10.5539/ijbm.v10n8p46
- Döös, M., Madestam, J., Wilhelmson, L., & Örnberg, Å. (2018). The principle of singularity: A retrospective study of how and why the legislation process behind Sweden's Education Act came to prohibit joint leadership for principals. *Nordic Journal of Comparative and International Education*, 2(2-3), 39-55. doi: <http://doi.org/10.7577/njie.2757>
- Döös, M., Wilhelmson, L., & Backström, T. (2013). *Delat ledarskap. Om chefer i samarbete* (2:a rev. uppl.). Stockholm: Liber.
- Döös, M., Wilhelmson, L., Madestam, J., & Örnberg, Å. (2017). The shared principalship: Invitation at the top. *International Journal of Leadership in Education*, 1-19. On-line publ. 2017-05-08. doi: 10.1080/13603124.2017.1321785
- Döös, M., Wilhelmson, L., Madestam, J., & Örnberg, Å. (2017). Shared principalship: The perspective of close subordinate colleagues. *Leadership and Policy in Schools*, 18(4). doi: <http://dx.doi.org/10.1080/15700763.2017.1384503>
- Döös, M., Vinell, H., & von Knorring, M. (2017). Going beyond “two-getherness”: Nurse managers' experiences of working together in a leadership model where more than two share the same chair. *Intensive and Critical Care Nursing*. On-line publ. 2017-05-27. doi: 10.1016/j.iccn.2017.04.009
- Madestam, J. (2017). *En rektor när staten åter vill styra. Förändringar i skollagen som uttryck för metagovernance*. *Nordisk Administrativ Tidsskrift*, 94(2), 37-58.

Referenser forts ...

- Wilhelmson, L., & Döös, M. (2016). Joint principalship: A potential support for democratic practice in schools. *Nordic Journal of Studies in Educational Policy*, 2(1), 1-11. doi: <http://dx.doi.org/10.3402/nstep.v2.31681>
- Wilhelmson, L., & Döös, M. (2016). Samledarskap i skola och förskola - en förlorad potential. I O. Johansson & L. Svedberg (red.), *Att leda mot skolans mål* (2 rev. uppl., s. 151-164). Malmö: Gleerups.
- Wilhelmson, L., & Döös, M. (2017). Erfarenheter av delat ledarskap i den lokala skolan: Rektors och arbetslagsledares röster. *Pedagogisk Forskning i Sverige*, 22(1-2), 101-123.
- Örnberg, Å. (2016). Rättsliga förutsättningar att dela på rektorsuppgiften i grund- och gymnasieskola. *Förvaltningsrättslig tidskrift*, 2016(1), 141-157.
- Döös, M., Johansson, P., & Backström, T. (2014). Organisationsbilder och förståelse vid förändring - visualisering av arbetsintegrerade relationer. *Arbetsmarknad & Arbetsliv*, 20(3), 7-26. <http://www.kau.se/arbetsmarknad-arbetsliv/lasa-publicerade-artiklar#2014>
- Döös, M., Johansson, P., & Wilhelmson, L. (2015). Beyond being present: Learning-oriented leadership in the daily work of middle managers. *Journal of Workplace Learning*, 27(6), 408-425. doi: <http://dx.doi.org/10.1108/JWL-10-2014-0077>
- Döös, M., & Wilhelmson, L. (2016). Lärorienterat ledarskap – om chefsarbete som pedagogiska ingripanden. I O. Granberg & J. Ohlsson (red.), *Kollektivt lärande - i arbetslivet* (s. 123-150). Lund: Studentlitteratur.
- Granberg, O., & Ohlsson, J. (red.). (2011). *Organisationspedagogik - en introduktion*. Lund: Studentlitteratur.